MUNI LAW

Doktorské studium na Právnické fakultě MU

Co doktorské studium je

Podle zákona o vysokých školách je doktorský studijní program zaměřen na **„vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje“.**

Jeho cílem je rozvinout dovednosti a znalosti, které jsou potřebné k vědecké činnosti v oboru práva. Absolvent by **(A)** měl mít **hluboké znalosti zvoleného oboru** převyšující úroveň magisterského studia; **(B)** měl být **schopný vědecky bádat** – umět vlastní tvůrčí činností dospívat k **relevantním, původním vědeckým výsledkům, které posunou daný obor práva dál**, a navíc, měl by se o ně umět podělit s ostatními: písemně (odborné, příp. i popularizační **publikace**), a ústně (**konferenční** vystoupení a **výuka**).

> Hluboké znalosti a dovednosti **(A)** jsou v rámci doktorského studia rozvíjeny **odbornými aktivitami** (jde zejm. o účast v odborných diskusích, reading groups, seminářích, samostudium, zpracování písemných plnění atp.). Jsou ověřovány při ukončení příslušných studijních předmětů.
>
> V oblasti vědeckého bádání **(B)** se aktivity soustřeďují především na **publikační činnost** a **psaní disertační práce**. Právě sepsáním a obhajobou disertační práce totiž student ověřuje získání většiny dovedností, které má v průběhu studia získat (jejich základní přehled viz *zde*). Jde o **určující prvek celého doktorského studia**, na nějž by měla připadat zcela převažující většina časové zátěže. Při přípravě disertace studentovi napomáhají metodologické předměty a semináře, zejména se ale opírá o vedení ze strany školitele. S jeho pomocí se doktorand postupně stává začínajícím vědeckým pracovníkem, spíše než „pouhým“ studentem.

Doktorské studium je výrazně **individualizované**. Zakládá se na intenzivní spolupráci se **školitelem**, který doktoranda metodicky i odborně vede. Právě dobře fungující vztah studenta a školitele je jedním ze základních předpokladů zdárného průběhu studia.

Součástí doktorského studia je i **rozvoj pedagogických kompetencí**. Absolvent by měl být alespoň v základní míře připraven zapojit se do akademického prostředí i v jeho výukové části (byť tato míra je u různých studentů odlišná a odvíjí se od individuálního studijního plánu a od formy studia – k tomu viz níže). Student v průběhu studia poznává pedagogický proces ve všech jeho složkách (příprava obsahu a organizace výuky, výuka samotná, organizace a realizace zkoušení) a aktivně se na něm podílí.

Co doktorské studium není

Doktorské studium není **pouhým pokračováním studia magisterského**. Nejde jen o další získávání odborných znalostí; hlavní náplní proto není klasická výuka (přednášky a semináře). Studium je mnohem více samostatné, je individuálnější a **zaměřené především na vlastní tvůrčí vědeckou činnost**.

Doktorské studium také není **snadná cesta k získání dalšího titulu** při zaměstnání. Vyžaduje **značné množství vynaloženého času a úsilí**. Je nutno počítat s tím, že bude třeba hodně číst a hodně přemýšlet. Proto není vhodné pro ty uchazeče, kteří obtížně hledají **vnitřní motivaci pro odbornou činnost**, pro snahu nacházet nová řešení a posouvat stav (české) právní vědy, teorie i praxe kupředu.

Pokud jde o časovou náročnost, není souběžný pracovní poměr na (částečný) úvazek zpravidla překážkou. Je ale nutno počítat s tím, že z obsahových nároků na studenty nelze slevit. **Bez toho, aby byl student svému doktorskému studiu ochoten se dostatečně věnovat, nemůže nikdy dávat úplný smysl.** Pro *prezenční* formu studia podpořenou stipendiem je souběžný *plný* úvazek mimo fakultu velmi problematický.

Co může student očekávat od doktorského studia na Právnické fakultě MU?

Především **příležitost k rozvoji** svých právnických dovedností a k vysokému odbornému růstu. Při výběru **tématu**, které studenta zajímá, a spolupráci se **školitelem**, který je v daném oboru pro studenta inspirací a je schopen mu nabídnout patřičné odborné vedení, má student možnost se při usilovné práci (nejen na zvoleném tématu, ale i na sobě samotném) posunout o notný kus dopředu oproti absolventům magisterského studia. Navíc, má **šanci přispět k rozvoji českého (i mezinárodního) právního prostředí**

a skrze vynikající publikace nabídnout právní praxi (zejm. justici, advokacii, veřejné správě, legislativě, podnikovému sektoru) kvalitnější, propracovanější odborné zázemí v určité oblasti práva. Záleží ale především na studentovi samotném, nakolik nabízenou příležitost využije.

O **určení školitele** rozhoduje na návrh studenta oborová rada. Školiteli mohou být především docenti a profesoři, v ostatních případech se vyžaduje souhlas vědecké rady. Při určení školitele je nutno respektovat limity dané celouniverzitními pravidly – jeden školitel může vést maximálně 5 studentů, a to po individuálním posouzení oborové, případně i vědecké rady. O případném naplnění limitů je vhodné se při návrhu školitele informovat. Stejně tak to platí i při výběru výzkumného zaměření. Na osobních stránkách jednotlivých školitelů je **vhodné se dopředu seznámit** s oblastmi jejich odborného zájmu, resp. **oblastmi, ve kterých publikačně a pedagogicky působí**: *lidé* Na webových stránkách všech programů jsou také zveřejněna **preferovaná témata disertací**.

Student může v mezích daných pravidly konkrétního programu očekávat **možnost výběru** odborných i metodologických předmětů podle svých preferencí a oblastí zájmu. Veškeré aktivity a studijní povinnosti se odvíjí od **individuálního studijního plánu**. Některé jeho části jsou povinné – ty je třeba dodržet. Řada součástí, ale i konkrétní rozpis mnohých povinných aktivit je však otázkou právě až individualizace ve studijním plánu. Ten je vytvářen v **kooperaci studenta a školitele**. Měla by mu vždy předcházet úvaha nad tím, které dovednosti a znalosti konkrétní student potřebuje k dosažení cílů studia rozvíjet a v jaké podobě a struktuře (u různých studentů se tyto parametry mohou lišit). Až v návaznosti na to školitel společně se studentem určují příslušné obsahové složky studijního plánu.

Informace k sestavování **individuálních studijních plánů** a jeho semestrálních náplní naleznete *zde*.

V odborných předmětech může student očekávat získání odpovídajících **znalostí a dovedností** a poskytnutí **zpětné vazby** od příslušných lektorů – ať již půjde o zpětnou vazbu k odevzdávaným písemným plněním, diskusi k zadané četbě či jiné formy studijních aktivit. Ty se mohou v jednotlivých programech a specializacích lišit. Zpravidla ale v každém oboru dochází k předávání a sdílení zkušeností ohledně efektivity jednotlivých forem studijních aktivit a jsou následovány příklady dobré praxe.

Od svého školitele může student očekávat zejména:

- odborné a metodické vedení při přípravě a psaní disertační práce
- podporu při rozvoji dovedností a znalostí, které jsou pro něj potřebné k dosažení cílů studia
- respektující přístup při komunikaci (za předpokladu vzájemnosti)
- zpětnou vazbu a metodickou pomoc při přípravě a plnění individualizovaných aktivit (zejm. publikačních výstupů a konferenčních vystoupení); předpokladem je ovšem respektování rozumných časových termínů
- preferenci kvality před pouhou kvantitou co se týče publikačních a konferenčních výstupů
- mentorský přístup při rozvoji pedagogických dovedností, zacílení stanovovaných povinností na rozvoj konkrétních dovedností; nepřekračování limitů rozsahu přímé výuky (viz čl. 8 odst. 2 směrnice o studiu v DSP)
- náročnost, ale férovost při stanovování studijních povinností (nezatěžování studenta povinnostmi, které nesouvisí s jeho studiem)
- ochotu v případě potřeby po domluvě poskytnout časový prostor i nad rámec vypsaných konzultačních hodin

Důležitou zásadou pro školitele, ale i ostatní vyučující je také **transparentnost** – student by měl dopředu jasně vědět, co se od něj v jednotlivých předmětech a aktivitách očekává a jaké povinnosti je třeba k úspěšnému ukončení splnit.

Co mohou naopak školitelé očekávat od svých studentů?

- svědomité a včasné plnění studijních povinností
- zájem o odborný růst a získávání nových znalostí a dovedností; aktivní přístup při vyhledávání vhodných příležitostí k tomu
- snahu o plné využití vlastního potenciálu, pokud jde o kvalitu výstupů
- zdravou asertivitu, ale i pokoru při přijímání i poskytování zpětné vazby
- dodržování stanovených harmonogramů, průběžnou práci na jednotlivých úkolech tak, aby mohla být dodržena standardní doba studia
- průběžné informování svého školitele o pokrocích ve svých odborných aktivitách

Jaký je rozdíl mezi prezenčním a kombinovaným studiem?

Prezenční studenti jsou při svém studiu podporováni pravidelným **stipendiem**. Jeho cílem je usnadnit studentům plnění studijních povinností v běžném časovém režimu tak, aby studenti nemuseli při studiu pracovat na plný úvazek jinde a nemuseli tak disertaci a další texty psát po večerech a o víkendech. Po novele vysokoškolského zákona, která zavedla tzv. **doktorský příjem v čisté (!) výši nejméně 1,2 minimální mzdy**, což je v zásadě na úrovni základní asistentské mzdy na univerzitě, se pozice prezenčního doktoranda přiblížila **plnohodnotné (výzkumné) pozici na katedře**. S tím se pojí i výraznější rozdíl mezi oběma formami studia. Pozice prezenčního doktoranda nabízí příležitost nejen získat titul PhD, který je shodný pro obě formy studia, ale i **ve větší míře získat úplnější zkušenost akademika**, jak v jeho vědecké, tak ve větší míře i pedagogické a částečně organizační roli. Prezenční studující je mnohem **více zapojen do chodu katedry.**

V prezenční formě se proto předpokládá **nejen plnění studijních předmětů, ale i dalších povinností stanovených individuálním studijním plánem**, jehož podmínky může oborová rada stanovit pro obě formy studia odlišně.

Pokud jde o způsob a formu plnění studijních povinností, u **kombinované** formy studia se akceptuje **omezenější časová flexibilita** (například konzultace častěji probíhají **na dálku**, setkávání mohou být soustředěna do intenzivnějších jednorázových **bloků** apod.) U **prezenčních** studentů se naopak vychází z předpokladu jejich častější **přítomnosti** na fakultě (proto „*prezenční*“ studium). Očekává se, že budou více času trávit v knihovně/studovně (jejíž možnosti a uživatelský komfort se v posledních letech výrazně posunuly), více se věnovat **pravidelným osobním konzultacím**, **diskusím na katedře, odborných katedrových setkání či setkání s ostatními studujícími** atd. Očekává se, že budou časově výrazně flexibilnější při domluvě termínů setkání a konzultací. **Případné vedlejší povinnosti (například částečný úvazek na jiné instituci) jsou doplňkové a studiu se přizpůsobují; nikoliv naopak**.

Intenzivnějšímu průběhu prezenčního studia odpovídají i vyšší **publikační a konferenční** očekávání, v souladu s obsahem individuálního studijního plánu sestaveného dle zásad stanovených oborovou radou. Kvalita disertační práce by měla být u obou forem stejná, plně odpovídající profilu absolventa a zákonným požadavkům; požadavky (kvalitativní i kvantitativní) na průběžné publikační výstupy a konferenční vystoupení se ale lišit mohou, v návaznosti na výrazně odlišnou finanční podporu během studia.

I pokud jde o míru **zájmu o zapojení do chodu katedry a fakulty** zejména v rámci získávání zkušeností s přípravou i organizací výuky, zkoušení, obhajob kvalifikačních prací a dalších akademických aktivit (dle pracoviště např. účast na poradách katedry, zapojení do přípravy katedrových konferencí apod.), jsou u prezenčních studentů očekávání nastavena pravidelně výše než u studentů kombinovaných. Vzhledem k větší míře individualizace studia i vzhledem ke specifikům jednotlivých kateder se konkrétní podmínky mohou v určité míře lišit (a je proto vhodné se o nich dopředu informovat); v akademickém prostředí je nicméně běžné, že **prezenční doktorandi jsou s životem katedry spjatí mnohem více než doktorandi kombinovaní**. Nezřídka to odráží i zájem mnohých studentů poznat akademické prostředí skutečně zblízka, či přímo i jejich aspiraci stát se v budoucnu jeho trvalou součástí.

Rozdíl obou forem se projevuje také při plnění povinné internacionalizace, typicky ve formě **zahraniční stáže v délce trvání minimálně 30 dnů**. U prezenčních studentů se předpokládá stáž **nedělená,** případně dělená nejvýše na dvě části. U kombinovaných studentů lze častěji akceptovat i rozdělení do více dílčích bloků, vždy však nejméně 7 dní trvajících.

Bez ohledu na formu studia studující mohou v maximální míře využít i **další možnosti financování**, které univerzita nabízí (další stipendia, grantové a projektové finance, autorské honoráře, možnost získání úvazku na fakultě apod.) Pokud jde o **souběžnou mimofakultní výdělečnou činnost** vedle studia, u **kombinované** formy studia jde o pravidelný jev. U **prezenční** formy studia ale po zvýšení stipendia nelze z předchozí praxe vycházet bez dalšího. Nelze sice ani u prezenční formy nějakou formu výdělečné činnosti vedle studia v omezené míře vyloučit, to však vždy **v takovém typu úvazku, který umožňuje dostatečnou časovou flexibilitu**, nemá-li být povaha „prezenčního“ studia popřena. Mnohé záleží na **koordinované domluvě se školitelem a se zaměstnavatelem** (např. stanovit si **dny v týdnu, zpravidla minimálně tři, kdy se bude studující naplno věnovat doktorskému studiu na fakultě**, a dny, kdy bude v zaměstnání, s tím, že případné další povinnosti bude plnit ve svém volném čase. **V případě, že se ale student rozhodne pro takové pracovní zapojení, jehož podmínky neumožňují zachovat prezenční formu studia bez popření její podstaty, měl by zvolit formu kombinovanou (případně ji v průběhu studia operativně změnit).**

Důležité rozdíly mezi oběma formami jsou zjednodušenou formou shrnuty i **v tabulce na následující straně**.

MUNI LAW

Prezenční a kombinovaná forma studia

	Prezenční	Kombinovaná
měsíční stipendium (podle čl. 6 Stipendijního řádu MU)	**ano**	ne
časové rozložení plnění individuálního studijního plánu (ISP) během semestru	**pravidelné měsíční (nebo častější) "kontrolní dny"**, které předpokládají **průběžné plnění povinností průměrně v rozsahu min 2-3 dnů v týdnu**, v nichž by měla být možná i přítomnost na fakultě; podle stávajících zkušeností jen velmi těžko realizovatelné při souběžném úvazku v rozsahu > 0,5	**flexibilnější** rozložení zátěže v průběhu semestru; "kontrolní dny" jen semestrální či čtvrtletní; konzultace ale samozřejmě možné častěji
vystoupení na konferenci	v rámci semestrálních ISP se předpokládají častěji, typicky **každý akademický rok**, i nad rámec předmětu DIKONF	povinně **pouze minimum** v rámci předmětu DIKONF
publikační aktivita (DIPUB)	vyšší podle podmínek stanovených oborovou radou	povinně jen **minimum** plynoucí z příslušných předmětů
zahraniční stáž min 30 dnů (DIINTER)	**zásadně nedělená**, nejvýše na dvě části (vyjma závažných zdravotních či rodinných důvodů)	možnost rozdělení na **více částí**, vždy však trvajících nejméně 7 dní
účast na katedrových projektech (pokud tematicky souvisí s výzkumným zaměřením)	**předpokládá se zapojení** do tematicky blízkých projektů; typicky do projektů specifického výzkumu či srovnatelných	**dobrovolně**
pomoc s organizací katedrových konferencí, letních škol, workshopů; spolupráce/pomoc **hostujícím zahraničním expertům,** pokud přijíždějí	**ano**	**dobrovolně**
účast na **katedrových odborných setkáních** (katedrové konference, semináře, PhD fóra, PhD workshopy apod.)	**předpokládá se vždy**, vč. zapojení do odborné přípravy (např. rešeršní reporty, výtah z aktuální judikatury a literatury apod.)	podle tematického zaměření dle domluvy se školitelem
rozvoj pedagogických kompetencí	předpokládá se **ve větším rozsahu s cílem získání zkušenosti (praxe) akademického pracovníka** ve většině součástí pedagogického procesu; předpokládá se **větší časová flexibilita** v rámci plnění předmětů Rozvoj pedagogických dovedností I-VI (DI1PED01), vždy však v mezích čl. 8 Směrnice o studiu v DSP a při dodržení zásad dobré praxe v DSP (zejm. str. 3-4)	předpokládá se jen v menším rozsahu k naplnění **povinného minima** v rámci předmětů Rozvoj pedagogických dovedností I-VI (DI1PED01)
organizační pomoc na státnicích a obhajobách	**ano**, účast na obhajobách a komisích zajišťovaných katedrou podle pokynů vedoucího katedry; účast na státnicích zajišťovaných fakultou podle instrukcí studijního oddělení (typicky 2-3x za semestr)	**dobrovolně**